

ใบความรู้ที่ 4.2 เรื่อง การจดบันทึกปฏิบัติงานและการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย	
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การจัดทำหน่วยผลผลิต	จำนวน 4 ชั่วโมง
รายวิชา ง30201 การปลูกพืชสมุนไพร	จำนวน 1.0 นก. เวลาเรียน 2 ชม./สัปดาห์
กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

การจดบันทึกปฏิบัติงานและการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย

1. การจดบันทึกการปฏิบัติงาน

1.1 ความหมาย

การบันทึกการปฏิบัติงาน หมายถึง การบันทึกรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ปัญหาที่พบและวิธีแก้ปัญหา อาจบันทึกเป็นรายวัน หรือรายสัปดาห์ก็ได้ เพื่อนำเป็นหลักฐานไปประเมินผล งานและปรับปรุงแก้ไขการทำงานในครั้งต่อไป นอกจากนั้นอาจบันทึกข้อมูลรายรับ - รายจ่ายของการ ปฏิบัติงานไว้เพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินผล การปฏิบัติงานเมื่อสิ้นสุดโครงการนั้น ๆ

1.2 ประโยชน์ของการบันทึกการปฏิบัติงาน

การบันทึกการปฏิบัติงาน เป็นสิ่งจำเป็นมากในการดำเนินกิจการปลูกพืชสมุนไพร เพราะก่อให้เกิดประโยชน์ หลายประการพอสรุปได้ดังนี้

- 1) ช่วยบันทึกความทรงจำว่ามีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นบ้างระหว่างการปฏิบัติงาน
- 2) เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการปฏิบัติงาน
- 3) เพื่อใช้เป็นข้อมูลฐานะทางการเงินของกิจการ
- 4) เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการประเมินผลการดำเนินงาน
- 5) ช่วยพัฒนานิสัยในการทำงานอย่างเป็นระบบและมีระเบียบแบบแผน

1.3 ประเภทของการบันทึก

- 1) การบันทึกทรัพย์สิน หนี้สิน

เป็นการบันทึกรายการทรัพย์สินต่าง ๆ เช่น ที่ดิน, เครื่องมือ, เครื่องจักรกลต่าง ๆ, อุปกรณ์ การเกษตรต่าง ๆ, ปุ๋ย, ปัจจัยการผลิตอื่น ๆ, จำนวนผลผลิต, ผลผลิตที่คงเหลือ ตลอดจนหนี้สินต่าง ๆ ที่ เกิดขึ้นในการดำเนินการผลิต ในการบันทึกทรัพย์สิน - หนี้สินต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการสรุปฐานะทาง การเงินและเป็นข้อมูลที่จะใช้ในการคำนวณหารายได้สุทธิต่อไป

- 2) การจดบันทึกการปฏิบัติงาน

เป็นการบันทึกข้อมูลในด้านการผลิต ที่สำคัญได้แก่

2.1) พันธุ์ พันธุ์ บันทึกรหัส ชื่อพันธุ์ การคัดพันธุ์ การเตรียมพันธุ์ รวมถึงรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเปรียบเทียบ เพื่อหาลักษณะ วิธีการที่เหมาะสมและให้ผลดีที่สุดในท้องถิ่นของตน วิธีการเก็บเกี่ยว โรค-แมลง ศัตรูพืชอื่น ๆ เพื่อพิจารณาการปลูกครั้งต่อไป

2.2 ความอุดมสมบูรณ์ของดิน เช่น ผลการทดสอบดิน รวมทั้งชนิดและปริมาณปุ๋ยที่ใช้ ความเป็นกรดเป็นด่างของดินเพื่อ ป้องกันและหาวิธีการปรับปรุงรักษาดินให้สมบูรณ์และรักษาความสมดุลของธาตุอาหารตลอดไป

2.3 ผลผลิต เป็นรายงานปริมาณของผลผลิตที่ส่งจำหน่ายทั้งตลาดบริโภค และส่งจำหน่ายตลาด อุตสาหกรรม เพื่อเป็นแนวในการวางแผน กำหนดจำนวน และขนาดของพื้นที่ในการผลิตครั้งต่อไปได้อย่างถูกต้อง

2.4 สภาพแวดล้อม เป็นข้อมูลต่างๆ ไปของสภาพแวดล้อมในการปลูกในขณะนั้นได้แก่ ปริมาณน้ำฝน การกระจายตัวของฝน สภาพแสง อุณหภูมิสูงสุด-ต่ำสุด ทิศทางลม กระแสลม รวมถึงโรค-ศัตรูอื่น ๆ มาตรการการป้องกันกำจัด ปริมาณผลผลิตที่ได้คุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่ และเพื่อหาวิธีการปรับปรุงในการปลูกครั้งต่อไป

2.5 การตลาด ถือเป็นหัวใจที่มีความสำคัญและจำเป็นมาก ที่ผู้ผลิตควรรับทราบข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตลาด เช่น แหล่งรับซื้อ พ่อค้าคนกลาง ความเคลื่อนไหวที่เกี่ยวกับปริมาณและราคาของผลผลิตในแต่ละช่วงของปี การบันทึกข้อมูลดังกล่าวนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานอย่างหนึ่ง ที่จะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดระบบการปลูกพืช การปรับปรุงดินบำรุงดินต่าง ๆ ตลอดจนช่วงเวลาที่เหมาะสมในการที่จะปลูกพืชในปีต่อไป

1.4 แนวทางการจัดบันทึกการปฏิบัติงาน

ในการดำเนินการปลูกพืชสิ่งที่ต้องทำการจัดบันทึกขณะปฏิบัติงานคือ

1) ข้อมูลเกี่ยวกับพืชสมุนไพรที่ปลูก ชื่อ พันธุ์ สภาพสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับการปลูก การปลูก การปฏิบัติดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว การเก็บรักษาและการจำหน่าย เพื่อให้ผู้ปลูกทราบและเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไป

2) การจัดบันทึกการปฏิบัติงานทุก ๆ ขั้นตอนที่ได้ปฏิบัติในการปลูกพืช จนถึงการเก็บเกี่ยว และการจำหน่ายผลผลิต

3) จดบันทึกค่าใช้จ่ายแต่ละครั้งในการปลูกใน 1 ฤดูกาล เช่น

- (1) ค่าพันธุ์พืช
- (2) ราคาปุ๋ย
- (3) ยาป้องกันกำจัดศัตรูพืช
- (4) เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการปลูกพืช
- (5) ค่าแรงงาน

แล้วจดบันทึกค่าใช้จ่ายรวมยอดไว้

4) จดบันทึกผลผลิตที่ได้ในการปลูกใน 1 ฤดูกาล เช่น

- (1) ผลผลิตจำนวนกี่กิโลกรัมต่อเนื้อที่ 1 แปลง
- (2) ในการนำไปจำหน่ายได้กิโลกรัมละเท่าไร
- (3) ขายให้กับโรงงานอุตสาหกรรมและขายให้กับตลาดบริโภคสดในอัตรา
ร้อยละเท่าไร
- (4) นำเงินทุนและรายได้นำไปคำนวณหาผลกำไร

1.5 รูปแบบการบันทึกการปฏิบัติงาน

การบันทึกการปฏิบัติงานและการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย อาจบันทึกในหัวข้อต่อไปนี้

1) การบันทึกเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ เพื่อจะได้ทราบว่าในการผลิตพืชสมุนไพร จำเป็นต้องใช้เครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์อะไรบ้าง จำนวนเท่าใด ถ้าจำเป็นจะต้องซื้อจะเสียค่าใช้จ่าย
อย่างน้อยเพียงใด

แบบรายการเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์

ลำดับที่	รายการ	จำนวนหน่วย	ราคา/หน่วย		หมายเหตุ
			บาท	สต.	

2) การบันทึกการปฏิบัติงาน เป็นการบันทึกข้อมูลในการปฏิบัติงาน เพื่อจะได้ทราบว่า การปฏิบัติงานในแต่ละวันหรือแต่ละสัปดาห์มีงานอะไรบ้าง มีปัญหาในการดำเนินงานอย่างไร และได้แก้ปัญหานั้นอย่างไรควรมีการลงชื่อผู้ปฏิบัติงานด้วย

แบบบันทึกการปฏิบัติงาน

วัน เดือน ปี	งานที่ปฏิบัติ	ปัญหา และ อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ และ การแก้ไข	ผู้ปฏิบัติงาน	ผู้ตรวจ ครู/ผู้ปกครอง

2. การทำบัญชี

2.1 ประโยชน์ของการทำบัญชี

การทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย หมายถึง การจดบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการเงินหรืออย่างน้อยที่สุดบางส่วนเกี่ยวข้องกับการเงิน โดยผ่านการวิเคราะห์ จัดประเภทและบันทึกไว้ในแบบฟอร์ม ที่กำหนดเพื่อแสดงฐานะการเงิน และผลการดำเนินงานของกิจการในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

ประโยชน์ของการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย

- 1) เป็นหลักฐานประกอบการดำเนินกิจการ เพื่อให้ทราบว่ามีทรัพย์สิน หนี้สิน และเงินทุน เป็นจำนวนเท่าใด
- 2) เป็นหลักฐานในการตรวจสอบ ตัวเงินสตกัยยอดบัญชีว่าถูกต้อง หรือมีข้อผิดพลาดอย่างไร
- 3) เป็นสถิติช่วยในการบริหาร การควบคุม การทำงานประมาณ เพื่อให้ผลงานมีประสิทธิ ภาพดียิ่งขึ้น
- 4) ช่วยเป็นหลักฐานในการบริหารงาน เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่เกิดขึ้นอีก
- 5) ช่วยในการคำนวณผลการดำเนินงานว่ามีกำไรหรือขาดทุนอย่างไร
- 6) ช่วยให้ทราบฐานะทางการเงินของกิจการว่า ทรัพย์สิน หนี้สิน และเงินทุนในขณะใดขณะหนึ่ง เป็นจำนวนเท่าใด

สรุป

การจดบันทึกการปฏิบัติงานและการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย เป็นการช่วยความทรงจำ และถ้ามีการจดบันทึกกิจการต่าง ๆ อย่างมีระบบ การลงบัญชีที่ดี มีความเข้าใจในการจดบันทึก และการสรุปข้อมูลให้เหมาะสมแล้ว สามารถนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจทำการปลูกพืชให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด แนวโน้มของราคา ตลอดจนเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการดำเนินกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น ทำให้ผู้ผลิตทราบได้ว่ากิจการของตนเป็นอย่างไร และวิธีการอย่างหนึ่งที่จะแสดงฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานว่ามีรายรับ-รายจ่ายอย่างไร ช่วยในการประเมินผลการดำเนินงานว่ามีกำไร หรือขาดทุนอย่างไรอีกด้วย

2.2 รูปแบบการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย

การบันทึกบัญชีรายรับ-รายจ่าย การบันทึกที่รายรับและรายจ่ายนี้ว่ามีความสำคัญ เนื่องจากเป็นแหล่งข้อมูลที่ต้องการใช้ในการกำหนดรายได้-รายจ่าย, การจัดทำแผนและงบประมาณ รวมถึงการกำหนดราคาขายด้วย

1) แบบบัญชีรายรับ-รายจ่าย

วันเดือนปี	รายรับ	จำนวนเงิน		วันเดือนปี	รายจ่าย	จำนวนเงิน	
		บาท	สต.			บาท	สต.

2) แบบฟอร์มบัญชีเงินสด

วันเดือนปี	รายการ	รายรับ		รายจ่าย		คงเหลือ บาท	หมายเหตุ
		บาท	สต.	บาท	สต.		
5 ส.ค.64	นำเงินสดมาลงทุน	10,000	-	-	-	10,000-	
1 ก.ย.64	จ้างรถไถ	-	-	1,500	-	8,500-	
20 ก.ย.64	ซื้อเมล็ดพันธุ์ผัก	-	-	1,500	-	7,000-	
25 ก.ย.64	ซื้อปุ๋ยเคมี	-	-	300	-	6,700-	
30 ก.ย.64	ซื้อยาฆ่าแมลง	-	-	500	-	6,200-	
31 ต.ค.64	ซื้อถุงใส่สินค้า	-	-	200	-	6,000	
1 พ.ย.64	ขายผักสวนครัว	15,000	-	-	-	21,000-	
	รวมทั้งสิ้น	25,000-		4,000	-	21,000-	

